

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jana Moriová:

Hmotná kultura cyriaků v Čechách

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou

Praha 2008

51 str. textu, v příloze 10 obr. a 11 tab.

Prvotní východisko k zadání bakalářské práce J. Moriové poskytl archeologický výzkum, který v Pardubicích-Pardubičkách v letech 1993-2005 vedl mgr. Tomáš Čurda. Přestože tento výzkum objasnil místní situaci a významně přispěl ke změně představ o středověké topografii Pardubic a jejich blízkého okolí, shrnovalo jeho výsledky jen několik stručných zpráv. Připomeňme, že souběžně s odkryvy v Pardubičkách probíhal archeologický výzkum v pardubickém chrámu sv. Bartoloměje a komparace získaných poznatků vyvolala jednu z obzvláště živých diskusí. - Naše poděkování proto náleží mgr. Tomáši Čurdovi, který podstatnou část své dokumentace a shromážděných pramenných fondů zpřístupnil pro předkládanou bakalářskou práci.

Vlastní archeologické kapitoly bakalářské práce J. Moriové uvádí nástin středověkých dějin křižovníků s červeným srdcem. Je jen přirozené, že tento text závisí na dosavadní historické literatuře, především na studii prof. Z. Hledíkové.

Jádro práce tvoří čtyři oddíly, věnované všem čtyřem cyriackým konventům ve středověkých Čechách. Výklad o pardubické situaci se neobejde bez stručné rekapitulace už zmíněné diskuse, která ve věcném podání J. Moriové ztrácí někdejší výbušnost. Úplně na okraj připomínám, že by možná bylo vhodné zpochybnit označení „difúzní osídlení“, naše i evropská literatura v uvažovaném smyslu obvykle hovoří o disperzi osídlení. Díky výzkumu T. Čurdy zřetelně vystoupilo osídlení předcházející založení kláštera, které spadalo do podstatné části 13. stol. Při stále ještě krajně nejisté chronologii východočeské keramické sekvence může mít tato skutečnost svůj význam. Daný sekvenční úsek by tedy bylo vhodné ještě důkladněji definovat a třeba i srovnat s těmi pardubickými nálezy, které zásluhou M. Richtera a Z. Smetánky stály na počátku studia naší červeně malované keramiky. Značný význam nesporně připadá mohutnému příkopu, jehož starší a skromnější fáze je dokonce kladena před příchod cyriaků. Povahu „předklášterního“ osídlení (k němuž patřily i kovolitecké pece) však bohužel nejsme schopni s dostatečnou jistotou klasifikovat. Pozoruhodná problematika doprovází archeologicky zjištěnou cyriackou architekturu. Pravoúhle uzavřený rozměrný chór (vně 17,5 x 9 m), ukončený na západě vloženou příčkou, je bezpochyby právem považován za relikv prvě stavební (a provozní) etapy. Jen bych si dovolil znovu připomenout, že neshledávám důvody k interpretaci této příčky jako lettneru. Dodejme ještě, že situace chóru v Pardubičkách nápadně odpovídá stavebním částem identifikovaným dnes již u několika střeoevropských mendikantských chrámů.

Další tři oddíly shrnují dostupné informace o třech cyriackých konventech, které u nás stávaly. Archeologie se na tomto souhrnu podílí jen skromnou měrou. Nabízí krajně torzovitě poznatky o cyriacích na Starém Městě pražském, přibližující spíše kontext, do něhož klášter vstoupil. Nicméně i tato skromná bilance má svůj smysl. V Benátkách nad Jizerou mohla J.

Moriová zaznamenat příkop poblíž mariánského chrámu, archeologicky evidovaný v roce 2005. Jeho interpretace však zatím není možná.

Bakalářská práce J. Moriové splnila všechny úkoly, s nimiž byla zadána. Největší význam připadá souhrnné prezentaci výsledků výzkumu T. Čurdy v Pardubičkách. V tomto případě zřetelně vystoupily hlavní problémy, které by si – už nad rámec bakalářské práce – zasloužily důkladnější rozbor směřující pokud možno i k publikaci.

Předložený rukopis odpovídá nárokům kladeným na bakalářské práce.

Bakalářskou práci J. Moriové proto doporučuji k příslušné obhajobě.

V Praze, 2. září 2008

prof. Jan Klápště